

NENÍ TO JEN ÚKLID

Přesun financování nepedagogů pod obce vyvolává nespokojenost a obavy

Kdo bude nakonec posílat školám peníze na platy, na tarify a nároky pracovníků, kteří nejsou zařazeni mezi pedagogy? O boji o velmi problematickou změnu financování nepedagogů jsme hovořili s člověkem, který zná situaci „zevnitř“, s MARKÉTOU CERMANOVOU, předsedkyní republikového výboru profesní sekce nepedagogických pracovníků Českomoravského odborového svazu pracovníků školství a ekonomkou Střední školy gastronomie a služeb v Nové Pace.

Když se mluví o nepedagogických pracovnících, zmiňují se obvykle uklízečky, kuchařky a školníci – připomeňte ale, o jaké další profese se vlastně jedná.

Když se objevily poprvé informace o převádění financování nepedagogických pracovníků pod zřizovatele, nepočítalo se s tím, že by šlo o všechny nepedagogy, ale pouze o profese, které se přímo starají o obecní, respektive krajský majetek. Jak ve Strategii 2030+, tak ve vyjádřeních ministra školství Mikuláše Beka se počítalo s tím, že na zřizovatele přejde financování uklízeček, kuchařek nebo školníků. Ve školách je ale řada dalších nepedagogických profesí, jejichž práce nemá tuto charakteristiku – hospodářky, ekonomky, účetní, studijní referentky, sekretářky, asistentky ředitele, správci sítí atd. V původním modelu se nepočítalo s tím, že by jejich financování mělo spadnout pod zřizovatele. A to vůbec nemluvím o pozici sociálního pedagoga, který není zmíněn v zákonu o pedagogických pracovnících, takže i on patří mezi nepedagogy navzdory tomu, že pracuje přímo s dětmi, s jejich rodiči, bývá součástí školního poradenského pracovi-

ště. To, co navrhuje ministerstvo školství a vláda v současné době, představuje výrazně odlišný model od toho, co bylo obsahem řady předchozích jednání s ministrem školství, jichž jsem se taky osobně účastnila.

A s původní změnou systému financování částí nepedagogů prostřednictvím zřizovatelů peněží z rozpočtového určení daní jste souhlasila?

I proti tomuto modelu jsem vystupovala. Školské odbory s přesunem některých nepedagogů pod zřizovatele nesouhlasily, měly k tomu zásadní výhrady. A to trvá. Na nedávném jednání sekce nepedagogických pracovníků ČMOS PŠ jsme se shodli na tom, že politici vlastně ani nevědí nebo si neuvědomují, jak širokou a profesně heterogenní skupinu nepedagogové představují. Například já pracuji jako ekonomka ve střední škole, která už vyučuje na 550 žáků ve dvou velkých budovách ve dvou měsících, kromě toho máme tři budovy dílen zase na třech místech, ve třech městech. Zpracovat ekonomiku takového kolosu je velmi náročné, práce obsahuje i zajištění

Markéta Cermanová

spisové služby a řadu dalších činností, je nezbytné mít podporu vedení školy, pro které se připravují podklady pro rozhodování v oblasti ekonomiky. Není rozumné takové spojení jakkoliv rozdělovat.

Nepedagogové jsou placeni podle problematické první tarifní tabulky...

To není tabulka, to je výsměch. Celá „levá“ část tabulky se pohybuje pod minimální mzdou. Představte si, že například uklízečka, která je zařazená do 2. platové třídy a 12. platového stupně, musí škola do-

plácet několik stovek korun, aby dosáhla minimální mzdy.

To jsou ale peníze, které musí školy někde najít...

První, co musí škola udělat, je čerpat finance z objemu určeného na nepedagogické nadtarifní složky platů. Tím se pochopitelně snižuje možnost přiznat pracovníkům motivační osobní příplatek. Některé školy to zvládnou, záleží i na složení nepedagogických pracovníků, na jejich zařazení do platové tabulky, na tom, kolik jich ve škole pracuje. Příkladem je naše škola, kde nás moc není. Jsou ale další školy, a je jich hodně, kdy tento objem financí nestačí, proto se v některých případech musí brát peníze i z nenárokových složek platů pedagogických pracovníků.

Na jakou výši nenárokových složek pak průměrně nepedagogové dosáhnou?

Je to škola od školy. Hodně závisí na její velikosti. Malotřídky jsou velmi často v situaci, kdy má většina nepedagogů pouze tarifní, respektive dorovnaný minimální plat bez nenárokových složek, protože na ně škola prostě nemá. Obvykle pak dostávají dvakrát ročně mimořádné odměny ve výši několika tisíc korun před prázdninami a před Vánoci. Lepší situace bývá ve školách větších, kde vedení pracuje s větším rozpočtem a může v rámci něho část peněz přelít i na nenároky nepedagogů, a tak je aspoň částečně motivovat i v měsíční výplatě. Ale ani tak osobní příplatek nebývá horentní, leckdy se pohybuje do tisíce korun. Záleží i na tom, jestli je zřizovatel (u mateřských a základních škol tedy obec) ochoten škole trochu pomoci a na platy nepedagogů nějaké peníze přidat.

Přesouvání financí původně určených na nenárokové složky pedagogů právě na dorovnání alespoň minimálních (a zaručených) mezd a někdy na drobné nadtarify pro nepedagogy je často otevřeným tématem. Je to problém, který platí napříč republikou?

To je věc, která není nová. Přesouvání peněz mezi pedagogy a nepedagogy se opakuje každý rok, a nemusí to být pouze jednosměrná cesta, v naší škole dokonce jeden rok (ještě před PHmax) šla část „nepedagogických peněz“ na odměňování pedagogů. V současné době to je ale opravdu spíše na druhou stranu, někde víc, někde méně. Nemůže se to ale dávat za vinu ředitelům, oni nemají jinou možnost, protože je prostě tarifní tabulka pro nepedagogy nastavena tak špatně, že „tabulkové peníze“ jsou pod hladinou minimální mzdy a na pokrytí tarifů nepedagogů nestačí, o nadtarifních složkách platů nemluví. Takže ředitelé škol jsou k těmto krokům donuceni systémem, dostanou balík peněz a musí dodržet pravidla, která jim určují zákony a zařazení jejich pracovníků do tarifních tříd a stupňů.

Před rokem zorganizovaly školské odbory protestní akce na podporu odměňování nepedagogů. Zlepšila se po

Shutterstock

protestech podle vašeho pohledu situace nepedagogických pracovníků?

Stávka, která proběhla loni v listopadu, se z našeho pohledu skutečně týkala především požadavků na zvýšení platů nepedagogických pracovníků ve školství. Nepedagogové dlouhodobě upozorňovali na nízké platy, které často nedosahují ani zdaleka průměrné mzdy v Česku. Při protestech za námi stáli i kolegové-pedagogové, podporovali nás i rodiče, stávka měla silný ohlas ve společnosti. Odbory požadovaly výraznější navýšení platů, než jaké navrhovala vláda. V rámci stávky šlo o snahu upozornit na skutečnost, že tito pracovníci mají klíčovou roli v chodu škol, ale jejich mzdy jsou značně podhodnocené. Vládou navržené zvýšení nebylo dostatečné ani na pokrytí inflace a zajištění důstojného ohodnocení. Průměrný plat nepedagogických pracovníků byl už tehdy hodně pod republikovým průměrem, pohyboval se okolo 25 000 korun hrubého měsíčně, přičemž některé skupiny pracovníků dosahovaly i výrazně nižších částek. Stávka poukazovala na to, že dlouhodobé přehlížení těchto pracovníků ohrožuje fungování školství, neboť špatné platové podmínky mohou vést k jejich odchodu ze škol. A bez nepedagogů školy prostě fungovat nemohou.

Výsledek vás ale příliš nepotěšil...

Výsledkem bylo následné jednání a pak uvolnění 800 milionů korun pro uhrazení části obsazených nepedagogických pozic prostřednictvím rezervy krajů. S pěti tisíci neobsazenými pozicemi se vůbec nepočítalo, ačkoliv právě z těchto peněz se školy obvykle snažily lépe zaplatit nepedagogy, aby si je udržely. Ale ani těch 800 milionů korun nebylo jen tak. Školy tehdy dostaly od krajů dopis, ve kterém se psalo, že pokud škola se svým rozpočtem vyjde, pokud zajistí platy nepedagogů i s využitím financí určených pro pedagogy, nemá vůbec o jeho navýšení z oněch 800 milionů korun žádat. Mluvílo se tehdy o tom, že tento postup zvolily kraje na doporučení ministerstva školství. Na druhé straně existovaly školy, které nějaké peníze dostaly. Ale podpořeny byly hlavně dětské domovy a další ústavní zařízení, u kterých školy nejsou a nebylo tedy možné si vypomoci učitelskými financemi. Aspoň tak.

tovaly školy, které nějaké peníze dostaly. Ale podpořeny byly hlavně dětské domovy a další ústavní zařízení, u kterých školy nejsou a nebylo tedy možné si vypomoci učitelskými financemi. Aspoň tak.

Další pokus o řešení odměňování nepedagogů proběhl na konci prázdnin, po dlouhém mlčení ministerstva financí o přípravách rozpočtu 2025. Tehdy znovu odbory jednaly o zvýšení nepedagogických tarifů v rámci snahy o obecné zvyšování platů pracovníků ve státní sféře ještě v roce 2024. Ani to nedopadlo podle odborových představ...

Tehdy probíhala velmi složitá jednání o odměňování zaměstnanců státu. Vláda nejdříve slibovala, že situaci vyřeší, odsouvala ale rozhodnutí až na poslední chvíli. Možná v rámci těchto jednání mohli nepedagogičtí pracovníci získat drobné navýšení tarifních tabulek, ale podpořili jsme stanovisko ostatních odborových svazů a odmítli návrh ministerstva financí, který byl opravdu ostudný, mluvílo se o pěti a třech procentech. A pak se znovu otevřela jednání o podobě rozpočtu na rok 2025 a na tom, jak a zda se bude myslet i na nepedagogy.

Z vládní strany se objevil názor, že by si nepedagogové neměli tolik stěžovat, že podobné profese v ostatních rezortech jsou placené podobně. Je to pravda?

Jen částečně. Pravda je, že například v oblasti kultury jsou platy podobně zoufalé, i tam jsou tarify stanovované podle první platové tabulky. Pokud bychom se ale na podobné profese podívali mimo státní sféru, tam jsou obvykle platy někde jinde. Ekonomové nebo třeba správci sítí mají platy i násobně vyšší. Když přijde do školy externí ajťák, řekne si o tisícovku na hodinu. Lépe odměňované jsou ale i uklízečky, i když i tady platí, že jsou rozdíly mezi jednotlivými firmami.

V některých obcích se školní kuchyně osamostatňují, ustavují se rozhodnutím zřizovatele jako samostatné právní subjekty a poskytují své služby i něko-

► **lika školám. Je tohle z vašeho pohledu schůdná cesta ke zlepšení postavení tamějších pracovníků a jejich odměňování?** Z hlediska zaměstnanců tam nevidím žádnou změnu nebo naději na lepší podmínky. Jejich odměňování stále vychází z opakovaně zmiňované první tarifní tabulky, záleží tedy na zaměstnavateli a jeho možnosti a ochotě řešit tuto oblast nenárokovými složkami platů. Nicméně jeden rozdíl tam jistě je – součástí takové organizace nejsou žádní pedagogičtí pracovníci, takže v případě potřeby není možné otázku nedostatku „nepedagogických“ financí řešit podobně jako ve školách. Musí je obec nebo kraj hledat jinde, což může být problém.

Vkládáte naději na pomoc v řešení problémů v oblasti financování nepedagogů do vznikajícího středního článku podpory?

Týmy středního článku podpory vznikají a podle mého se zaměřují zejména na menší školy, jimž by snad pomoci mohly, ale spíše jen radou. Střední článek podpory by měl zlepšit organizaci a řízení škol na regionální úrovni, to by snad mohlo mít nepřímý pozitivní dopad na řešení financování platů nepedagogických pracovníků. Mohl by možná přinést lepší propojení mezi školami, zřizovateli (v tomto případě obcemi) a státem. Díky tomu by mohlo být zřejmější, že je třeba posílit zdroje pro nepedagogické zaměstnance. Mohl by fungovat jako prostředník upozorňující na význam nepedagogických pracovníků pro chod škol a na nutnost adekvátního ohodnocení. Možná by tato centralizace mohla přinést lepší organizaci práce, a tím i efektivnější využití prostředků. Nicméně vypadá to, že se zatím vyhlíží, co vlastně střední článek podpory přinese. Ale bez většího množství peněz na platy nepedagogů (na což to teď tedy nevypadá) se toho čekat moc nedá.

Nepedagogové patří do skupiny pracovníků, kteří by měli dostat od ledna 1400 korun měsíčně do tarifů. Vítáte toto plošné zvýšení platů?

Je to aspoň něco. Pro uklízečky, pro kuchařky, pro školníky to opravdu představuje nepřehlédnutelnou částku.

Českomoravský odborový svaz pracovníků školství nesouhlasí s převedením financování platů nepedagogických pracovníků z rozpočtů krajů a obcí ze zvýšeného podílu na sdílených daních (RUD).

V současné době registruje velké množství reakcí a názorů ze svých organizací, které upozorňují na reálná rizika, bude-li narychlo schválen a realizován nepromyšlený plán převodu bez řádného projednání se sociálními partnery.

Školské odbory ve svých programových dokumentech mají zakotven princip

Shutterstock

Zároveň ale roste i minimální mzda o 1900 korun měsíčně a nůžky, které tak v první tarifní tabulce existují, se tak ještě rozevírají.

Pracovníci, jejichž tarify minimální mzdy nedosahují, budou stále na minimální mzdě, výhodou pro ně bude, že ta poroste rychleji než navyšování tarifů vládou. To ale znamená, že zaměstnavatel bude muset hledat více peněz v jiných částech svého rozpočtu, aby jim tarif navýšil na úroveň minimální mzdy. Tedy zatím to vypadá, že v první polovině roku se s tím budou muset vyrovnat ředitelé školy, kteří tak budou víc ubírat z nenároků nepedagogů nebo i z nenároků ostatních pracovníků, a ve druhé se pak tento problém přesune na bedra zřizovatelů.

Od září by mělo dojít ke změně způsobu financování nepedagogů, není to ale ještě legislativně vyřešeno a je otázka, kde se má oněch zhruba 10 miliard korun na čtyři měsíce vzít...

Je strašné, že se při sestavování školského rozpočtu najednou dozvíte, že od září 2025 na nepedagogy prostě peníze nejsou. Řeší se to mělo jakýmsi legislativním přílepkem o rozpočtovém určení daní bůhvídky na jaře, teď se mluví o novele

školského zákona. Obce ani kraje nevědí, jak to bude, zda a kolik peněz na financování nepedagogů dostanou, jaká budou nastavena kompetenční pravidla... Přesun financování nepedagogů pod zřizovatele nepovažují za dobré rozhodnutí. Škola má být určité společenství vzájemně se podporujících a spolupracujících profesí, pedagogických i nepedagogických. Vypadá to ale, že současné ministerstvo školství a vlastně celá vláda chce spíše rozdělovat. Nejdřív dala 130 % průměrného platu pouze učitelům (a nehraje roli, že se oněch 130 % počítá ze statistik dva roky starých). Vychovatele, speciální pedagogy, psychology a další odsunula na vedlejší kolej, ačkoliv v původním návrhu vládního prohlášení to tak nebylo. Teď se zbavuje odpovědnosti i za všechny nepedagogy, ačkoliv zase ve Strategii 2030+ prezentovala jinou představu, mělo jít jen o pracovníky skutečně zajišťující správu majetku zřizovatele. A chudáci ředitelé škol, kterým vedle současných složitých jednání souvisejících s rozpočtem školy přibude ještě další – domluvit se se zřizovatelem na zajištění peněz na nepedagogy. Problém nedostatku financí na nenárokové složky nezmizí, spíš naopak. Problém dorovnání nepedagogických tarifů nastavených pod úrovní minimální mzdy se přelije na zřizovatele. Není to žádná radost.

Máte pocit, že přesun nepedagogů pod zřizovatele alespoň přinese těmto pracovníkům nějaké výhody?

Bude-li štedrý zřizovatel, pak na tom mohou být líp, to ovšem už platí dneska. Ale systémově... Nic pozitivního v této změně nevidím. V rámci naší sekce nepedagogických pracovníků ČMOS PŠ jsme o této změně opakovaně jednali, přemýšlíme o tom, jakou podobu by náš nesouhlas s těmito změnami měl mít. Připravuje se kulatý stůl se všemi zainteresovanými stranami, chystáme jednání se zástupci krajů pro školství, s poslanci, se senátory... Nespokojenost a obavy jsou mezi lidmi silné. O stávce se zatím nemluví. Zatím...

sounáležitosti zaměstnaneckého kolektivu jedné školy, kdy všichni zaměstnanci jsou odměňováni ze státního rozpočtu kapitoly školství.

Nepedagogičtí pracovníci jsou nedílnou součástí vzdělávacího procesu, zabezpečují pro jeho kvalitu potřebné. Při převodu financování nepedagogických pracovníků na zřizovatele panují obavy z ohrožení provozu škol kvůli omezenému nebo nedostatečnému financování z rozpočtů některých zřizovatelů, ze zvýšení administrativy.